

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MUSTAQIL ISH TUSHUNCHASI VA UNING PEDAGOGIK ASOSLARI.

Xushvaqtova Mariyam

Iqtisodiyot va pedagogika Universiteti

PEM-715-guruh 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlari va pedagogik asoslariga bag'ishlangan bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zini-o'zi boshqarish, o'quv faoliyatda mustaqil yondashuvni rivojlantirish, shuningdek, o'qish jarayonida samarali va maqsadga muvofiq ishlashga qaratilgan asosiy tamoyillarni ko'rib chiqadi. Maqolada mustaqil ishlarning o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi, motivatsiya, rejalashtirish va vaqtni boshqarish kabi muhim komponentlar taqdim etiladi. SHuningdek, o'qituvchining rolini, boshlang'ich sinf o'quvchisining o'zini baholash va kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakillantirishdagi ahamiyati ham muhokama qilinadi. Mustaqil ishlar pedagogikasining asosiy maqsadi-o'quvchilarga faqat bilimlarni o'rganish emas, balki ularni o'z bilimlarini o'zlari mustaqil mustahkamlash, yangi bilimlarni egallashda ijodiy fikrlashni o'rgatishdir.

Kalit so'zlar: Mustaqil ishlar, pedagogika, o'quvchi, o'zini-o'zi boshqarish, shaxsiy rivojlanish, kreativ fikrlash, vaqtni boshqarish, o'zini baholash, o'rganish jarayoni, rejalashtirish, ta'lim tizimi.

KIRISH

Mustaqil ish - boshlang'ich sinf o'quv materialini o'zlari individual o'rganishi, unga berilgan vazifalarni bajarishi va muammolarni mustaqil hal qilishi bo'lib, bu o'quvchilarning bilim doirasini estetik taassurotni badiiy obrazlarni idrok etishi, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirib ma'suliyat hissini yanada oshiradi. U o'quvchilarning o'quv jarayonida o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni mustahkamlashga va yangi bilimlarni o'zlashtirishga, o'z ustida shug'ullanib shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Mustaqil ishning mohiyati - bu boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim ko'nikmalarini yanada mustahkamlash, ularda bilim olish, o'quv jarayonida mustaqil o'zlari yondashuvini rivojlantirish hamda o'zlari ijodiy fikrlashini shakillantirishga qaratilgan faoliyatdir. Mustaqil ish o'quvchilarga o'z bilimini idrokini va amaliy ko'nikmalarini mustahkamlash imkonini beradi. O'quvchilar o'quv jarayonlarida o'qituvchi tomonidan berilgan ma'lumotlarga tayanib emas, balki o'zlari o'rganish jarayonini mustaqil boshqarish orqali erkin va ijodiy fikrlashadi.

Mustaqil ishlarning mohiyatini quyidagi jihatlar orqali tushuntirish mumkin:

1. O'quvchilarning o'zini-o'zi rivojlanishini ta'minlash: Mustaqil ish o'quvchini faqat o'qituvchi tomonidan berilgan bilimga emas, balki o'z bilimlarini izlash, tahlil qilish va yangi fikrlarni shakillantirishga o'rgatadi. Bu o'quvchilarda muammolarni mustaqil hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

2. Ijodiy fikrlashni shakillantirish: Mustaqil ishlar o'quvchilarda ijodiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchi o'rganayotgan mavzu bo'yicha o'z nuqtai nazarini bildiradi, yangi g'oyalarni ilgari suradi va o'z qarorlarini asoslaydi.

3. Ma'suliyat va o'z-o'zini baholash: Mustaqil ish o'quvchiga o'z vaqtini boshqarish, resurslardan samarali foydalanish va o'z vazifalarini rejalashtirishni o'rgatadi. Bu ma'suliyatini oshiradi va o'quvchini o'z harakatlari uchun javobgar qilishga yordam beradi.

4. O'rganishning chuqurligi: Mustaqil ishlar o'quvchining o'rganish jarayonini chuqurlashtiradi. Ular faqatgina o'qituvchi tomonidan taqdim etilgan ma'lumotni eslab qolish bilan emas, balki shu bilimni yanada kengroq o'rganishadi, yani nuqtalar va qarashlarni kashf etishadi.

5. SHaxsiy rivojlanish: Mustaqil ish o'quvchining shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu faoliyat yordamida o'quvchi o'zining qobiliyatlarini va imkoniyatlarini yaxshiroq tushunadi, o'zini tanib, o'z oldiga yangi maqsadlar qo'yadi.

Mustaqil ishlarning pedagogik asoslari - bu o'quvchilarning o'qish jarayonida o'z-o'zini tashkil qilish, mustaqil tarzda bilim olish va o'z faoliyatini rejalashtirishga qaratilgan pedagogik tamoyillar va prinsiplar to'plamidir. Mustaqil ishlash o'quvchilarga faqat kitobiy bilimlarni egallash emas, balki fikrlash va o'rganish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Mustaqil ishlar pedagogikasining asosiy tamoyillari va asoslari quydagilardan iborat:

1.O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik

Mustaqil ishlarda o'qituvchi o'quvchilarni yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi va muammo yechishda yordam beruvchi rolni bajaradi. O'qituvchi o'quvchilarga topshiriqlarni aniqlab berishi, uni qanday bajarishini tushuntirishi, lekin yakuniy ishni o'quvchi o'zi bajarishi kerak.

2.O'quvchilarning o'z- o'zini baholash va o'zini rivojlantirish qobiliyati

Mustaqil ishlar o'quvchilarga o'z o'quv jarayonini nazorat qilish, natijalarni tahlil qilish va o'zining kamchiliklarini aniqlash imkonini beradi. Bu o'z o'zini baholash, o'zgarishlarga tayyor bo'lish va o'zini rivojlantirish uchun zarur.

3.O'rganish jarayonining sub'ektivligi

Har bir o'quvchi o'ziga xos usullar va tezlikda o'rganadi. Mustaqil ishlar orqali o'quvchilar mos o'rganish usulini topadi va shu asosda o'z faoliyatini rivojlantiradi.

4. Motivatsiya va qiziqish

O'quvchilarning mustaqil ishlarga bo'lgan motivatsiyasi ularning movaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarni mustaqil ishlarga qiziqtirish va ularni o'z bilimlariga ishonch hosil qilishga undash muhim pedagogik vazifadir.

5.Rejalashtirish va vaqtni boshqarish

Mustaqil ishlar o'quvchilarni vaqtini samarali boshqarishga, o'z faoliyatini rejalashtirishga, tartibni o'rnatishga undaydi. Bu esa kelajakda ularning umumiy ish faoliyatiga katta yordam beradi.

6. Kreativlik va muammoni hal qilish

Mustaqil ishlarda o'quvchilar ko'pincha yangiliklar yaratishga, turli yechimlarni qidirishga va muammolarni tanlashda ijodiy yondashuvni qo'llashga majbur bo'ladi. Bu albatta, ularning intellektual rivojlanishiga yordam beradi.

7. Pedagogik qo'llab-quvvatlash

Mustaqil ishlarda o'qituvchilar o'quvchilarga qo'llab - quvvatlashni o'zgartirib, ularga kerakli resurslar (kitoblar, videolar, darsliklar) va maslahatlar taqdim etishlari zarur. Bu o'quvchilarga mustaqil ishlarni yanada samarali bajarishga imkon yaratadi.

8. Baholash tizimi

Mustaqil ishlar natijalarini baholashda o'qituvchi adolatli va faffof baholash mezonlariga asoslanishi kerak. Bu o'quvchilarga o'zlarining qobiliyatlarini to'g'ri tushunish va yanada yaxshilash imkonini beradi.

XULOSA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil ishlari va pedagogik asoslari o'quvchilarning o'quv jarayonida ishtirokini ta'minlash, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu jarayon o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi samarali hamkorlikni, motivatsiya va qiziqish yaratishni, vaqtni boshqarish va o'z - o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishni talab etadi. Mustaqil ishlar o'quvchilarga o'z bilimlarini mustahkamlash, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va muammolarni hal qilishda ijodiy yondashuvni qo'llash imkonini yaratadi. Umuman olganda, mustaqil ishlar pedagogik asoslari o'quvchilar uchun o'quv jarayonini yanada samarali va maqsadga muvofiq tashkil etish, ularni shaxsiy va intellektual rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu o'quvchilarni nafaqat o'rganishga, balki o'z faoliyatini rejalashtirish o'z-o'zini boshqarish va yangiliklarga ochiq bo'lishga o'rgatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayeva, M. S. (2019) Talim jarayonida mustaqil ishlarni tashkil etishning pedagogik asoslari. Toshkent:Akadimnashr.
2. Davronov, T. F. (2020) Mustaqil o'rganish va uning samaradorligi. Samarqand: Samarqand Universiteti nashriyoti.
3. G'ulomov, A. K. (2018) Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent:O'qituvchi nashriyoti.
4. Karimov, I. A. (2008) o'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini rivojlantirishning asosiy tamoyillari.Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.
5. Xolmatov, SH. M. (2021) Talabalarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishningpedagogik asoslari. Toshkent: Murabbiy nashriyoti.
6. SHomurodov, B. N. (2017) O'quvchilarning mustaqil ishlari: pedagogik nazariya va amaliyot: Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashriyoti.
7. Fayzullayeva, R. T. (2016) Pedagogik texnologiyalar va metodikalar: Mustaqil ishlarga yondashuvlar. Tashkent: Science and Education Publishing.
8. Sadykova, Z. N. (2015) Mustaqil ishlar va o'qituvchi faoliyati. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
9. G'ulomova, D. F. (2022) SHaxsning intellektual rivojlanishi: Mustaqil ishlarning o'rni. Toshkent ma'rifat nashriyoti.
10. Karimov, D. M. (2020). Pedagogik metodlar va texnikalar: Mustaqil ishlar asoslari. Toshkent: O'zbekiston ta'lim nashriyoti.